

Jak staré jsou peníze?

Peníze provázejí člověka už téměř tři tisíceletí, ale samotná idea platby, půjčky nebo úroku je s naší civilizací spjata pravděpodobně od jejího počátku.

Tento fakt hezky ilustruje egyptská mytologie, která tvrdí, že písmo je dar boha moudrosti Thovta, ale číslice a počty si člověk vytvořil sám. První finanční transakce patrně probíhaly v podobě vzájemné výměny tovaru. Později se začalo platit takzvanými zbožovými penězi, jako byly například mušle, dobytek nebo plátno.

Časem se však zjistilo, že egyptská kráva nemusí být stejné kvality jako kráva z Mezopotámie, přičemž ani jedna z nich se obyčejně nevešla do peněženky. Velkým problémem bylo také zaplatit půl nebo čtvrt krávy, aby zůstala zachována původní hodnota živého zvířete.

I z těchto důvodů se časem jako nejvhodnější platidlo ustálily drahé kovy, které byly původně odměřované jednoduše podle váhy. Až od začátku posledního tisíciletí před naším letopočtem se objevují první pokusy o vytvoření platidla v tom významu, jaký penězům patří v dnešní společnosti. Skutečná „moderní“ mince vznikla v 7. století před naším letopočtem v Lýdii, což byl indoevropský stát v dnešním západním Turecku.

RAŽBA Z LÝDIE, která patří mezi nejstarší mince na světě. Repro: Muzeum regionu Valašsko

Papírové peníze se vyvinuly až mnohem později, a to konkrétně v čínském Sečuánu v průběhu 11. století našeho letopočtu. Největším problémem při jejich šíření byla prvotní nedůvěra běžné populace přijímat za své zboží „obyčejný“ papír. Zde jde totiž o důležitý historický moment – člověk se učí pracovat s imaginární hodnotou, která je podložena jenom autoritou vydavatele bankovky.

Po přijetí této myšlenky se papírové peníze rychle rozšířily po východní Asii, avšak v Evropě se uplatnily mnohem později. Například Marco Polo se na začátku 14. století ve své knize Milion podivuje nad oběhem bankovek z morušového papíru v tehdejší Číně a zejména nad tím, jak místní vládce za tyto bankovky nakupuje drahé kovy a perly ze zahraničí. První evropské papírové peníze byly tištěny až v roce 1611, a to ve Švédsku.

Pokud vás tento krátký exkurz do dějin peněz zaujal a chcete se dozvědět víc, navštivte, samozřejmě po ukončení aktuální karantény, zámek Lešná u Valašského Meziříčí, kde vás už bude čekat výstava Mince a platidla. **Samuel Španihel, archeolog Muzea regionu Valašsko**